



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Názory české veřejnosti na práva lidí s homosexuální orientací

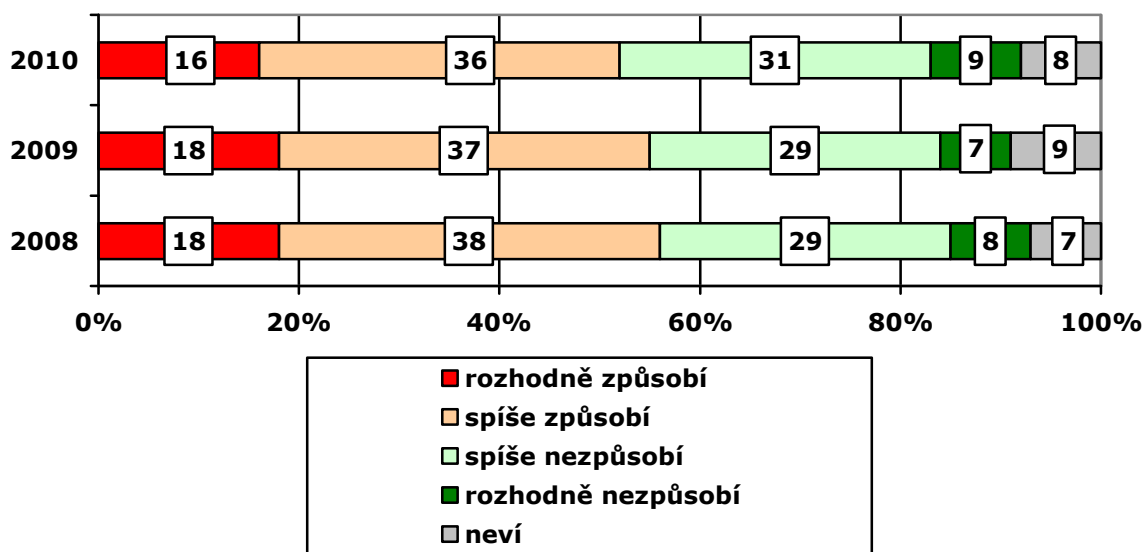
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2010, v10-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. 5. – 10. 5. 2010</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1061</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.114, OV.115, OV.180</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>12. července 2010</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

V květnu 2010 byl do pravidelného šetření Naše společnost zařazen blok otázek týkající se hodnot a též občanských práv. V rámci těchto dotazů byly zjišťovány i názory na toleranci společnosti k homosexuálům a na práva homosexuálních mužů a žen.

Mínění o toleranci obyvatel České republiky k homosexuálním mužům a ženám bylo zjišťováno otázkou směřovanou na bližší okolí – město či obec. Respondenti se měli vyjádřit, zda by přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s ostatními lidmi ve městě či obci. V české populaci převládá názor, že otevřená deklarace homosexuality by vedla k těžkostem v rámci daného města, zastává ho 52 % lidí, 16 % je o tom přesvědčeno poměrně pevně (výpovědi *rozhodně způsobí*). Ovšem nemalá část, dvě pětiny, si naopak myslí, že by k žádným obtížím nedošlo. Ve srovnání s předešlými šetřeními v letech 2008 a 2009 nedošlo v názorech obyvatel na toleranci k homosexualitě k výrazným změnám (viz graf 1).

Graf 1. Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹



Názory občanů na toleranci k homosexualitě se neliší podle pohlaví, vzdělání nebo životní úrovně lidí. Ani z hlediska věku nelze pozorovat zásadní rozdíly, jistou odlišnost vykazuje pouze skupina mladých ve věku 15 – 19 let, kteří se k otázce častěji neumí vyjádřit (volí odpověď *nevím*), a zároveň jsou o něco méně přesvědčeni, že přiznání homosexuality dotyčnému způsobí problémy v soužití s ostatními. Mírně odlišně nahlíží na toleranci svých spoluobčanů i lidé z různě velkých sídel. Velikost obce byla v tomto případě určena nikoliv objektivně, tedy počtem obyvatel, ale subjektivně (velké město, středně velké město, malé město apod.).² V takto určené velikosti obce je vidět, že lidé z menších sídel si o něco častěji myslí, že přiznání homosexuality způsobí problémy v soužití, lidé z větších měst tuto odpověď volí v o něco menší míře. Jisté rozdíly v názorech se projevily i podle toho, zda lidé osobně znají někoho s homosexuální orientací.³ Ti, kteří říkají, že někoho takového znají, se o něco častěji domnívají, že přiznání k homosexualitě problémy nezpůsobí, ti, co deklarují neznalost, jsou naopak o něco více přesvědčeni, že to problémy způsobit může, přičemž rozdíly se projevují především v rozhodných variantách odpovědí.

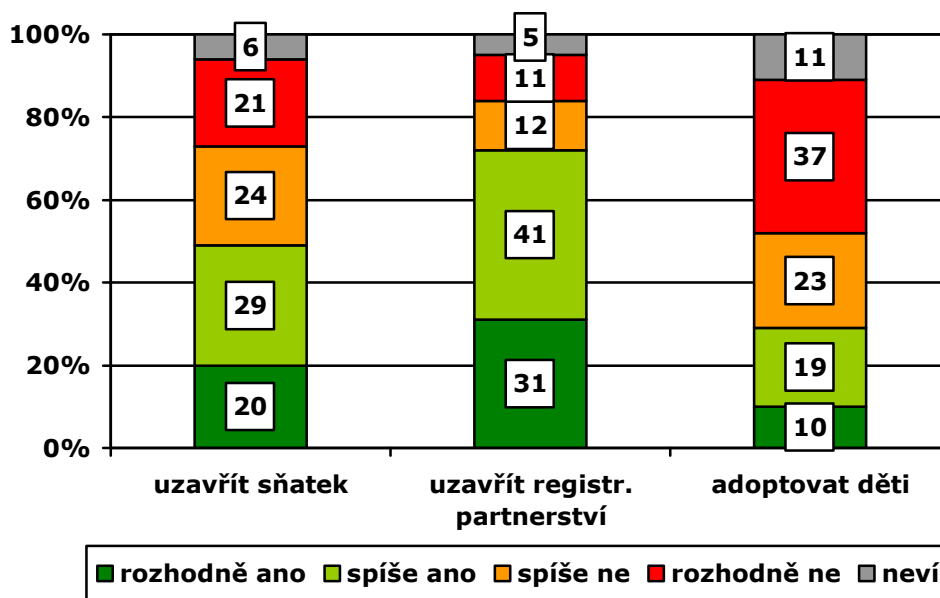
¹ Znění otázky: „Přestavte si, že se někdo ve Vašem městě či obci přizná ke své homosexuální orientaci. Domníváte se, že to mu to způsobí nebo nezpůsobí potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě nebo obci?“ Varianty odpovědí: rozhodně způsobí, spíše způsobí, spíše nezpůsobí, rozhodně nezpůsobí.

² Znění otázky subjektivně určující velikost sídla: „ Označil byste místo, ve kterém žijete za: velké město; předměstí velkého města nebo sídlo v bezprostřední blízkosti velkého města; středně velké město; malé město; velká vesnice; malá vesnice, osada, samota; jiný typ sídla.“

³ Znění otázky: „Znáte Vy osobně nějakého homosexuálního muže nebo ženu?“ Varianty odpovědí: ano, ne. Že osobně zná nějakého gaye nebo lesbu, uvedlo 50 % dotázaných, 45 % tazatelům sdělilo, že osobně žádného člověka s homosexuální orientací nezná.

V mínění o vybraných právech homosexuálních žen a mužů již tradičně převažuje tolerantní postoj v případě uzavření registrovaného partnerství.⁴ Téměř tři čtvrtiny obyvatel se domnívají, že by lesby a gayové toto právo mít měli. Menší, nicméně stále významná část veřejnosti se domnívá, že by homosexuální muži a ženy měli mít právo i na sňatek. V tomto případě jsou kladná a záporná vyjádření v zásadě vyrovnaná (49 % ano : 45 % ne). Nejmenší podpoře se dostává právu adoptovat děti, v tomto případě zastávají odmítavý postoj tři pětiny občanů. Nicméně podíl těch, kteří s adopcí souhlasí, není zanedbatelný; je to 29 % obyvatel (viz graf 2).

Graf 2. Homosexuální ženy a muži by měli mít právo...⁵



Ve srovnání s šetřením v minulém roce se postoje veřejnosti k vybraným právům homosexuálů v zásadě nezměnily. Od počátku měření v roce 2005⁶ se rovněž nemění pořadí podpory jednotlivých práv, uzavření registrovaného partnerství má největší podíl kladných odpovědí, adopce dětí nejmenší. U všech zkoumaných práv lze zároveň pozorovat posílení kladných a oslabení záporných odpovědí.

⁴ Zákon ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 38 pod číslem 115/2006 Sb. dne 3. dubna 2006. Účinnosti nabyl od 1. července 2006. Partnerství lze uzavřít osobně před matričním úřadem v kraji, který je podle místa trvalého pobytu alespoň jedné z osob vstupující do partnerství příslušný k přijetí prohlášení.

⁵ Znění otázky: „Myslíte si, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo: a) uzavřít sňatek, b) uzavřít registrované partnerství (odlišné od manželství), c) adoptovat děti?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

⁶ Znění otázky v roce 2005: „Myslíte si, že homosexuálové a lesbičky by měli mít právo a) oženit se, vdát se, b) uzavřít registrované partnerství (odlišné od manželství), kde by partneři měli stejná ekonomická práva jako lidé, kteří uzavřeli manželství, např. právo na daňovou úlevu nebo právo na dědictví, c) adoptovat děti?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Tabulka 1. Homosexuální ženy a muži by měli mít právo... (časové srovnání v %)

	2005 ano/ne	2007 ano/ne	2008 ano/ne	2009 ano/ne	2010 ano/ne
uzavřít registr. partnerství	61/30	69/24	75/19	73/23	72/23
uzavřít sňatek	38/51	36/57	38/55	47/46	49/45
adoptovat děti	19/70	22/67	23/65	27/63	29/60

Pozn.: Dopočet do 100 % u jednotlivých položek v každém roce tvoří odpovědi „neví“.

Názory na to, zda by lidé s homosexuální orientací měli mít uvedená práva, nejsou univerzální. Z hlediska věku jsou to lidé starší 60 let, kteří se v menší míře domnívají, že homosexuální muži a ženy by měli mít právo uzavřít registrované partnerství, vzít se, nebo adoptovat děti a častěji kategoricky vypovídají, že by tato práva mít neměli (volí variantu odpovědi *rozhodně ne*). Rozdíly se objevují i podle životní úrovně, a to v případě práva na sňatek a na registrované partnerství. V těchto dvou případech se lidé se špatnou životní úrovní v menší míře domnívají, že by tato menšina uvedená práva mít měla, a zároveň s větší rozhodností tato práva odmítají (tedy častěji volí variantu odpovědi *rozhodně ne*). Podobný trend, i když ne tak výrazný, lze pozorovat i v případě práva na adopci dětí. Výše vzdělání se opět projevuje především v názorech na uzavření sňatku a registrovaného partnerství. Lidé s vyšším vzděláním (maturitou a vysokou školou) se o něco častěji domnívají, že by homosexuální muži a ženy měli mít právo uzavřít sňatek nebo registrované partnerství. Velmi výrazně se do postojů vůči právům homosexuálně orientovaných lidí promítá osobní znalost někoho s touto orientací. Lidé, kteří deklarují, že nějakého gaye nebo lesbu znají, jsou v mnohem větší míře přesvědčeni, že vybraná práva by jim měla náležet, ať se jedná o právo uzavřít sňatek, registrované partnerství nebo adoptovat děti.